

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ БІБЛІОТЕКАРЯ дитячої БІБЛІОТЕКИ

Підсумки регіонального соціологічного дослідження
Бюлетень соціологічної служби. Випуск 29.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ БІБЛІОТЕКАРЯ *дитячої* БІБЛІОТЕКИ

Підсумки регіонального соціологічного дослідження
Бюлетень соціологічної служби. Випуск 29.

ББК 78.349.5

П 84

УДК 023

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач Н.М. Школа.

Науковий редактор Т.М. Турбаніст.

Літературний редактор В.Я. Полисаєва.

Професійна компетентність бібліотекаря дитячої бібліотеки :
підсумки регіон. соц. досл. : бюл. соц. служби. Вип. 29 / Нац. б-ка
України для дітей ; уклад. Н. М. Школа. — Київ, 2017. — 32 с.

У даному випуску бюлетеня вміщено результати регіонального соціологічного дослідження, проведеного Національною бібліотекою України для дітей, з метою виявлення реального стану професійної компетентності бібліотекаря спеціалізованої бібліотеки України для дітей.

© Національна бібліотека України для дітей

Соціальні та економічні зміни, що відбуваються в країні, знаходять своє відображення і в діяльності бібліотек. Інформація і знання – головна рушійна сила суспільства.

Розпорядженням від 1 лютого 2016р. № 119-р. Кабінет Міністрів України ухвалив Довгострокову стратегію розвитку української культури – стратегію реформ, згідно з якою діюча мережа державних і комунальних закладів культури повинна наповнитися новим змістом, новими можливостями та знаннями, щоб ефективно надавати гарантовані Конституцією України послуги та забезпечувати реалізацію права громадян на доступ до культури та участь у культурному житті. Сучасні технології мають стати невід’ємним атрибутом діяльності закладів культури. Вони передбачають інтенсивний розвиток та актуалізацію інформаційних ресурсів бібліотек на електронних носіях і забезпечення доступу до них, а також модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технічної інфраструктури бібліотек¹.

Бібліотеки для дітей – саме ті майданчики, де здобуваються нові знання, народжуються та генеруються нові ідеї, впроваджуються інновації. Найголовніший критерій діяльності дитячих бібліотек сьогодні – можливість вільного доступу до інформаційних ресурсів, накопичених не лише в Україні, а й в усьому світі. Успіх дитячої бібліотеки складається з багатьох факторів, але все-таки найважливіший – професіоналізм бібліотекаря, який сприяє розвитку бібліотеки, перетворенню її на сучасний освітній, культурно-інформаційний та дозвіллевий центр.

Інформаційні потреби сучасного користувача постійно збільшуються, відповідно і бібліотеки потребують фахівців з високим рівнем інформаційної культури, які вільно володіють методами сучасних інформаційних технологій, навичками пошуку та опрацювання різних видів

¹ Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури — стратегії реформ : розпорядження Кабінету Міністрів України, 1 лют. 2016 р. // Урядовий кур’єр. 2016. 4 берез. С. 11.

інформаційних ресурсів. Наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотечній сфері стає інструментом забезпечення ефективності роботи кожної бібліотеки.

Зараз бібліотечна професія зазнає значних змін, пов'язаних із процесами інформатизації, гуманізації освіти та інтеграції в європейське співтовариство. Аналіз світових тенденцій у галузі бібліотечної справи засвідчує зростання вимог не тільки до професіоналізму, а й до особистих якостей бібліотекаря. Сьогодні на ринку праці затребуваний бібліотекар з високою професійною компетенцією, розвиненими творчими здібностями, високим рівнем інтелігентності, духовно – морального потенціалу, ерудованості, готовності до безперервного оволодіння новими досягненнями вітчизняного і зарубіжного досвіду, прогресивними технологіями в галузі бібліотечної справи.

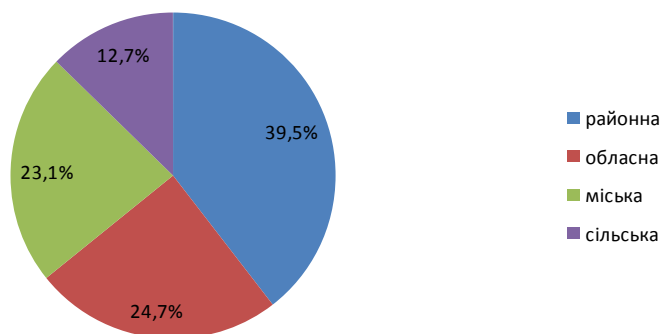
Нові вимоги щодо професійної компетентності бібліотекаря дитячої бібліотеки висуває і реформування освіти, яка уособлює в собі єдність навчання, виховання та розвитку і тісно пов'язана з бібліотекою, адже мають одні цілі. Відповідно до Закону «Про освіту» (2017) саме школа і бібліотека нарівні будуть плекати українську ідентичність, виховувати не лише відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та її людей. Спільна робота буде направлена і орієнтована на потреби дитини в освітньому, культурному процесі, на виховання у дітей патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій.

Завдання дослідження: виявлення реального стану професійної компетентності, професійної самооцінки бібліотекарів спеціалізованих бібліотек України для дітей і визначення їх ставлення до своєї праці під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів; виявлення рівня володіння ними інформаційними технологіями, традиційними та інноваційними формами роботи; популяризація престижності професії бібліотекаря.

Чи відповідає бібліотекар дитячої бібліотеки потребам сучасного користувача, чи володіє тією професійною компетентністю, що вимагає від нього час і суспільство. Такі питання вивчалися під час соціологічного дослідження.

Об'єкти дослідження: 620 бібліотечних фахівців. Віковий діапазон – від 20 до 60 років і більше. З них 24,7% – з обласних бібліотек, – 39,5% з районних, 23,1% – з міських та 12,7% – сільських бібліотек. У дослідженні не брали участі бібліотекарі Донецької, Луганської областей та АР Крим.

Бібліотека, в якій Ви працюєте

Отримані результати дозволили визначити певні тенденції стану та розвитку бібліотечної професії, які вказують на небайдуже ставлення і зацікавленість усіх респондентів до своєї роботи та прагнення до вдосконалення фахового рівня.

Професійна свідомість кожного спеціаліста, перш за все, визначається мотивами трудової діяльності. Тому, головними критеріями у виборі своєї професії найчастіше бібліотекарі вказували: любов до книжок, бажання працювати у бібліотеці та працювати з дітьми. Однак певна кількість, а саме 10,5% потрапили до цієї галузі випадково.

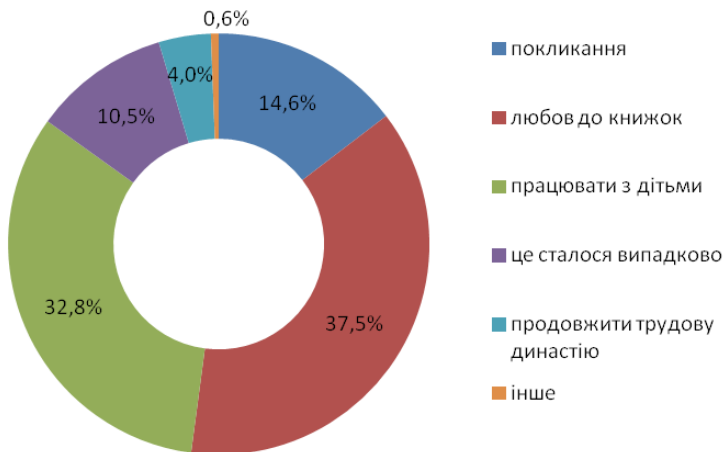
Було також з'ясовано, що частина фахівців, які взяли участь в анкетуванні, професію бібліотекаря обрали з метою продовжити трудову династію (4,0%). Разом з тим, значну частину респондентів до вибору професії бібліотекаря спонукали: покликання – (14,6%); любов до книжок – (37,5%); бажання працювати з дітьми – (32,8%).

Серед інших відповідей були: «цікава та креативна діяльність», «порадили добрі люди», «мрія батьків», «індивідуальна робота з дітьми», «подобалось з дитинства».

Відповіді респондентів підтвердили популярну тезу про те, що основними чинниками вибору бібліотечної професії є любов до книжок, до читання та до дітей.

Останні десятиріччя відзначаються широким застосуванням у бібліотеках комп'ютерних технологій, переходом до електронної форми обслуговування користувачів, висувуються і нові вимоги до бібліотекаря як професіо-

Мотивація вибору професії

нала. У зв'язку з цим, діяльність бібліотечного фахівця постійно змінюється і удосконалюється – виникають нові цілі, вдосконалюються умови, засоби діяльності – завдяки комп'ютеризації та інформатизації бібліотечної галузі.

Автоматизація бібліотечно – інформаційної сфери є одним із основних проявів процесу інформатизації суспільства в цілому, а рівень розвитку бібліотек вважається одним із індикаторів рівня розвитку країни. Сьогодні автоматизація у дитячих бібліотеках викликана необхідністю нового рівня обслуговування користувачів, що дозволяє при мінімальних витратах часу отримати якомога більше інформації.

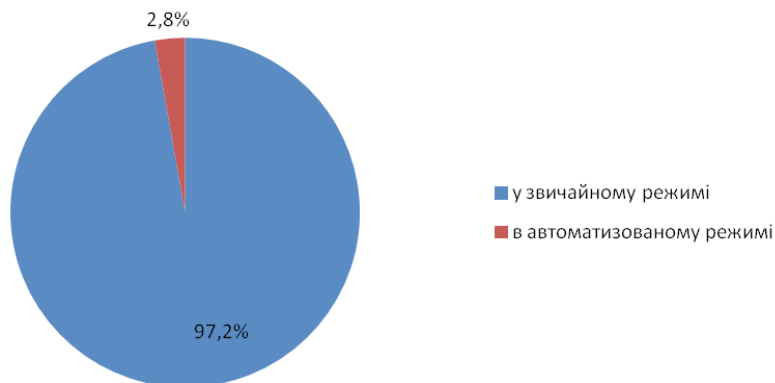
Головною метою автоматизації бібліотечних процесів є істотне зменшення трудомісткості виконуваних операцій і підвищення ефективності бібліотечної роботи. Дитячі бібліотеки намагаються максимально автоматизувати всі технологічні процеси, починаючи від комплектування літератури до видачі її користувачам і прагнуть, щоб бібліотека максимально відповідала сучасним вимогам.

Основними технічними засобами автоматизації бібліотечних процесів є: комп'ютерне обладнання, локальна комп'ютерна мережа, програмне забезпечення для функціонування автоматизованої бібліотечної інформаційної системи. Швидке і результативне їх впровадження залежить від технічних можливостей та від наявності у штатній структурі бібліотеки спеціалістів зі знанням інформаційних технологій.

Комп'ютерні технології надають бібліотекам широкі можливості розвитку нових напрямів в їх діяльності, розширення спектра необхідних сучасному користувачеві послуг, що в цілому сприяє становленню й утвердженню бібліотеки як суспільно важливої інформаційної системи. Станом на 1.01.2017 р. 766 із 960 спеціалізованих бібліотек України для дітей – мають комп'ютери. Загальна кількість комп'ютерів становить 3198 одиниць. Із них 2852 – підключені до мережі Інтернет.

Як показали результати дослідження тільки 2,8% респондентів відповіли, що їхні бібліотеки обслуговують користувачів в автоматизованому режимі, решта –7,2% обслуговують у звичайному режимі. Слід відзначити, що бібліотеки хоч і мають у своєму користуванні комп'ютери, але не об'єднані мережею, без програмного забезпечення вони, на жаль, не можуть обслуговувати користувачів в електронному режимі.

Обслуговування користувачів

Інтенсивна автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів ставить бібліотечних фахівців перед необхідністю постійного навчання, у завдання якого входить як поглиблення раніше одержаних знань та вдосконалення навичок, так і активне оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками.

Невід'ємною частиною професійної компетентності бібліотекаря є інформаційна компетентність, яка полягає у здатності за допомогою інформаційних технологій самостійно шукати, аналізувати, відбирати, опрацьовувати та використовувати необхідну інформацію з різних джерел.

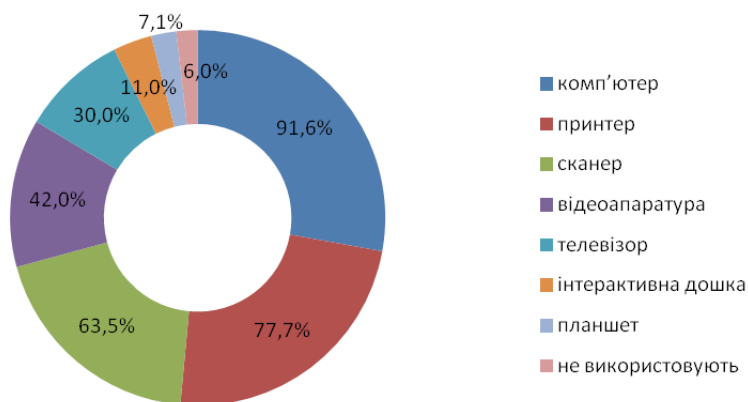
Тому сьогодні бібліотекар все частіше працює з технічними пристроями, які полегшують його роботу, підвищують її якість, прискорюють обслуговування користувачів. Таким чином, завдяки впровадженню прогресивних технологій, відбувається технологізація бібліотечної професії, а бібліотеки перетворюються на сучасні інформаційні центри, які широко рекламують та надають послуги своїм користувачам.

У сучасному інформаційному суспільстві вміння використовувати комп'ютерні технології в бібліотечній справі є все більш актуальними, адже вони трансформують усі основні концепції бібліотечної справи.

Дослідження показало, що сучасний бібліотекар добре знає комп'ютер, вміє працювати з ксероксом, сканером, принтером, відеоапаратурою та іншою технікою. У дитячих бібліотеках іде активне застосування інформаційних технологій як засобів пізнання і самовдосконалення.

Переважна більшість респондентів вказали декілька технічних засобів, які вони використовують у своїй роботі. Оскільки варіанти відповідей передбачали всі можливі відповіді, то сума перевищує 100% від загальної кількості респондентів.

Технічні засоби, які використовуються в бібліотеках

-
- Комп'ютер використовують 91,6% респондентів;
 - Принтер – 77,7 %;
 - Сканер – 63,5 %;
 - Аудіо, відеоапаратура – 42,0 %;
 - Телевізор – 30,0 %;
 - Інтерактивна дошка – 11,0 %;
 - Планшет – 7,1%;
 - Не використовують – 6,0 %.

Використання сучасних технологій, у тому числі комп'ютерних, дозволяють бібліотекам вдосконалювати процеси обслуговування користувачів, підняти їх на більш якісний рівень. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у роботі спеціалізованих бібліотек України для дітей вимагає від фахівців професіоналізму, компетентності, творчого ставлення до своєї справи, здатності до нестандартних рішень, прагнення навчатися протягом усієї трудової діяльності.

На жаль, 6,0% бібліотекарів дали негативні відповіді щодо використання технічних засобів в їхніх бібліотеках. Переважно це сільські бібліотеки для дітей.

Слід зазначити, що в період економічної і політичної нестабільності бібліотеки для дітей не лише показують прагнення до виживання, а й постійно демонструють результати інноваційного розвитку. Так, за останні роки розширилося використання в дитячих бібліотеках можливостей інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ): більшість бібліотек підключилися до Інтернету, створили власні сайти, блоги та інтерактивні продукти, активно використовують соціальні мережі.

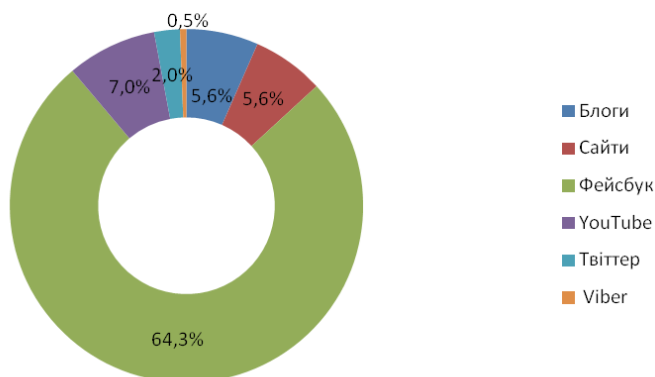
Саме соціальні мережі відкривають перед дитячими бібліотеками нові можливості і дозволяють спілкуватися не тільки з колегами з інших регіонів, а й із користувачами бібліотек – дітьми та їхніми батьками.

Дослідженням підтверджено достатньо високий рівень технологічної компетентності дитячих бібліотекарів, який дає можливість їм активно використовувати соціальні мережі у своїй професійній діяльності. Комунікативний простір соціальної мережі допомагає вибудувати неформальне спілкування між бібліотекарем та користувачем, що дозволяє краще пізнати один одного: інтереси, світосприйняття, а значить і допомагає бібліотекарю організувати роботу, залучати до бібліотеки нових читачів і партнерів.

Респонденти підтвердили, що ведуть і власні сторінки в соціальних мережах, які тою чи іншою мірою пов'язані з професійним життям. «Фейсбук», «YouTube», «Твіттер» – це найбільш популярні сайти соціальних мереж і основна частина бібліотекарів зосереджена саме в них.

На поставлене запитання «Які соціальні мережі використовуєте у своїй роботі?» респонденти надали дві й більше відповідей:

Соціальні мережі

- Фейсбук – 64,3%;
- YouTube – 7,0%;
- Твіттер – 2,0%;
- Viber – 0,5%;
- Сайти – 5,6%
- Блоги – 5,6%

Сьогодні більшість дитячих бібліотек мають свої сайти і блоги. На їх сторінках користувачі можуть знаходити інформацію як про бібліотеку так і про послуги, які вона надає, отримати вільний доступ до електронних ресурсів, ознайомитися з новинками дитячої літератури, взяти участь у конкурсах, познайомитися з творчістю своїх ровесників тощо. Ведення блогів і сайтів потребує багато часу, але таким чином бібліотеки отримують майданчик не лише для спілкування з читачами, а й для залучення їх до бібліотеки та реклами своїх послуг.

Як показало дослідження у спеціалізованих бібліотеках України для дітей існують і проблемні моменти щодо використання соціальних ме-

реж. Серед них – невисокий рівень мотивації ІКТ – компетенцій певної частини опитаних бібліотекарів (2,0%), який не дозволяє їм активно використовувати соціальні мережі у своїй професійній діяльності та відсутність, у деяких дитячих бібліотеках, відкритого доступу до них. Вирішення названих проблем є можливим за рахунок підвищення рівня інформаційно-комунікаційних технологій – компетенцій бібліотекарів у рамках програм підвищення кваліфікації та подальшого відкриття доступу до соціальних мереж у дитячих бібліотеках.

Одним із найважливіших питань, що вирішують бібліотеки сьогодні, є взаємодія бібліотек для дітей з метою створення та підтримки єдиного інформаційного простору та надання доступу до спільних інформаційних ресурсів. Широкі можливості корпоративної взаємодії впливають на підвищення якості задоволення інформаційних потреб користувачів-дітей, забезпечують подальший розвиток форм і методів роботи з ними. Активна корпоративна взаємодія в мережі спеціалізованих бібліотек України для дітей, пов'язана із використанням інформаційно-комунікаційних технологій охопила сьогодні всі напрями бібліотечної роботи. Корпоративність у створенні проектів значно впливає і на використання ресурсів, адже кожна бібліотека-учасник активно популяризує їх серед своїх користувачів.

Тільки 15,1% опитаних респондентів беруть участь у корпоративних проєктах спеціалізованих бібліотек України для дітей.

Серед названих слід відмітити корпоративний проєкт бібліотек України для дітей з аналітичного розпису періодичних видань «КОРДБА» (4,5%). Системний підхід у роботі не лише допомагає учасникам створювати та поповнювати власні електронні каталоги на основі запозичення записів, але й розвивати інформаційний ресурс, що займає достойну інформаційну нішу в українському сегменті Інтернету. Адже завдяки зведеній базі даних можна аналізувати ринок продукції періодичних видань та зміст журналів дитячого, педагогічного та бібліотечного спрямування, що допомагає у подальшому формуванні передплати. А оперативне інформування та якісне обслуговування користувачів підвищує престиж та значимість бібліотечної професії.

Впевнено почуває себе в інформаційному просторі проєкт «Кращі Інтернет-ресурси від Української асоціації працівників бібліотек для дітей» (4,0%). Враховуючи базові засади рекомендаційної бібліографії, каталог сайтів позитивного контенту став ефективною формою популяризації пізнавальних матеріалів глобальної мережі і допомагає ко-

ристувачам швидко знайти якісну і корисну інформацію для навчання, самоосвіти і дозвілля.

Отримати кваліфіковану відповідь фахівців допомагає корпоративний проект «Об'єднана довідкова служба бібліотек України «Віртуальна бібліографічна довідка» (2,3%), який орієнтований на обслуговування віддалених користувачів та надання у відповідь на запит інформації у вигляді бібліографічних та вебліографічних списків. Сьогодні проект діє як міжвідомчий, об'єднавши бібліотеки для дітей та дорослих, залучивши фахівців бібліотек різних систем і відомств. Перевагами корпоративної віртуальної служби є отримання оперативної професійної допомоги в пошуку інформації; виконання довідок саме тими бібліотеками, чії фонди, ресурси, а також рівень професійної компетентності бібліотекарів найбільше відповідає кожному конкретному запиту.

За умов глобальної інформатизації, стрімкого розвитку технологій в електронному середовищі вагомою складовою сучасної дитячої бібліотеки стають інтерактивні електронні інформаційні продукти, адресовані дитячій аудиторії.

Успішним є ще один спільний проект спеціалізованих бібліотек України для дітей «Почитайко» (2,0%) – електронна антологія улюблених творів дитячої літератури. Його метою є: ознайомлення юного користувача з кращими творами із бібліотечних запасників, книгами, якими захоплювались їхні батьки, бабусі та дідуся. Яскравим прикладом є і корпоративне об'єднання «Бібліоігротека» (1,0%), створене у 2015 р. за ініціативи Рівненської обласної бібліотеки для дітей. Сьогодні воно об'єднує 15 бібліотек області.

Корпоративні бібліотечні Інтернет-ресурси стають засобом гуртування навколо дитячого читання, книговидання для дітей, забезпечення ефективного діалогу між письменником, ілюстратором, видавцем, критиком і читачем. Творче партнерство допомагає розвиватися рекомендаційно-критичному ресурсу «КЛЮЧ» (Краща Література Юним Читачам) (1,0%), що заслужено став ефективним інструментом створення і поширення інформації про українську дитячу книгу. Цей проект допомагає юним користувачам отримати фахову інформацію про нові і призабуті книжки, видані в Україні, познайомитися з письменниками і художниками – ілюстраторами, які присвятили свій талант дитячій літературі, а дорослому зацікавленому читачеві – ознайомитися із літературознавчими та книгознавчими розвідками у галузі дитячої книги і літератури.

На жаль, лише 0,3% респондентів назвали участь у проєкті «Електронна бібліотека методико-бібліографічних матеріалів», який вміщує різножанрові методико-консультативні та інформаційні видання, як фахівців НБУ для дітей, так і обласних бібліотек для дітей. Ці фахові видання висвітлюють особливості методичної діяльності та інноваційні процеси бібліотечно-бібліографічної роботи на сучасному етапі та допомагають працівникам бібліотек в організації роботи з користувачами та популяризації дитячого читання. Розширення обсягу інформаційних ресурсів, широке застосування різноманітних засобів для їх збереження та використання посилює значення інформаційної культури особистості. Фахівці дитячих бібліотек розуміють, що навчання користувачів культурі споживання інформації – процес постійний і динамічний, і починаючи навчання потрібно змалку.

Специфічною рисою фахівця спеціалізованої бібліотеки для дітей є знання книжки. Тому справжній дитячий бібліотекар постійно працює над собою. Систематичне, організоване, послідовне читання є професійною рисою бібліотекаря. Говорячи про вплив на читацькі інтереси, варто зазначити, що бібліотекар може порекомендувати тільки те, що сам читає, знає і цінує. Він є першою ланкою у ланцюгу літературних уподобань читача.

Насамперед бібліотекар повинен бути освіченим, начитаним, ґрунтованим, популяризувати кращу дитячу літературу, яка є в бібліотеці, знаходити підхід до кожного читача, розуміти його запити та інтереси, вміти цікаво розповісти про книжки. Застосування власного читацького досвіду на користь читачам бібліотеки – ознака професійної компетентності бібліотекаря.

Середній вік респондентів становить 40-60 років (63,3%) із чого можна зробити припущення, що це «вихованці найбільш читаючої країни», які із-за любові до книжки і професію обрали.

Учасники дослідження підтвердили свою професійну компетентність та обізнаність з колом читання користувачів – дітей. Загалом бібліотекарями було вказано 224 назви книжок, які користуються найбільшою популярністю серед користувачів їхніх бібліотек.

Як показали результати дослідження читачі надають перевагу художній літературі, зокрема творам українських письменників і в цьому велика заслуга бібліотекарів, які вміло популяризують кращі вітчизняні книжки, презентують нові видання, запрошують авторів та видавців,

активно застосовуючи як традиційні так і інноваційні форми роботи з юними користувачами.

Приємно відзначити, що користувачі із задоволенням читають твори В. Нестайка «Пригоди в лісовій школі», «Тореадори з Васюківки», «В країні сонячних зайчиків»; О. Дерманського «Чудове чудовисько», «Володар Макуци, або Пригоди Вужа Ониська», «Король буків, або Таємниця Смарагдової книги»; В. Рутківського «Джури козака Швайки», «Ганнуся», «Гості на мітлі»; Л. Воронини «Таємне товариство Боягузів», «Таємне товариство Брехунів», «Таємниця пурпурової планети», «Суперагент 000»; З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі», «Як я руйнувала імперію», «Зварю тобі борщику»; Г. Малик «Злочинці з паралельного світу», «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії», «Вуйко Йой і Страшна Велика Кука»; С. Гридін «Не такий», «Федько – прибулець з Інтернету», «Кігтик і Ковбаско»; А. Кокотюхи «Таємниця козацького скарбу», «Таємниця підводного човна», «Таємниця змінної голови»; М. Павленко «Русалонька із 7-В...»; Н. Щерба «Часодії»; І. Роздобудько «Арсен»; Н. Сайко «Новенька». Твори зарубіжної літератури: Е. Портер «Поліанна»; Дж. Ролінг «Гаррі Поттер...»; Д. Стронг «Ракета на чотирьох лапах»; Т. Янсон «Країна Мумі - тролів».

Бібліотеки для дітей мають чудову можливість – через книжку формувати у юного користувача особистість моральну, думаючу, творчу. Тому головне завдання, яке ставлять бібліотекарі перед собою – навчити дітей насолоджуватися читанням, зробити його привабливим та улюбленим заняттям, що і роблять справжні фахівці.

В Україні, як і в усьому світі, зростає популярність електронних книжок. Вони вже надійно закріпилися у повсякденному житті суспільства, їх читають і дорослі і діти. Питання конкуренції сьогодні стоїть не тільки в контексті популярності авторів чи оформлення видань, а і в тому, що більше читають – електронну чи паперову книжку.

Прихильники електронної книжки говорять про її практичність і зручність. Перевага з одного боку за електронною книжкою: це перш за все її безкоштовність, невелика вага, можливість в один пристрій для читання (рідер) вміщати до десятка тисяч видань, змогою знаходити в тексті окремі слова, фрагменти і т.д.

З іншого боку, є дослідження, які доводять, що якщо людина читає текст на друкованих сторінках, то більшою мірою співпереживає героям тексту, ніж в тих випадках, коли вона читає електронну книжку. Текст на папері

краще запам'ятовується ще й тому, що друкowana книжка з її справжніми сторінками дає політ фантазії читачеві і відчуття контролю над ситуацією.

Читати зараз стає модно. Електронна і друкowana книжки розвиваються, мають свого читача і їх слід розглядати як два взаємодоповнюючі предмети. Все залежить від змісту книжки, задач читання, місця, настрою та головне – наявності вільного часу у читача.

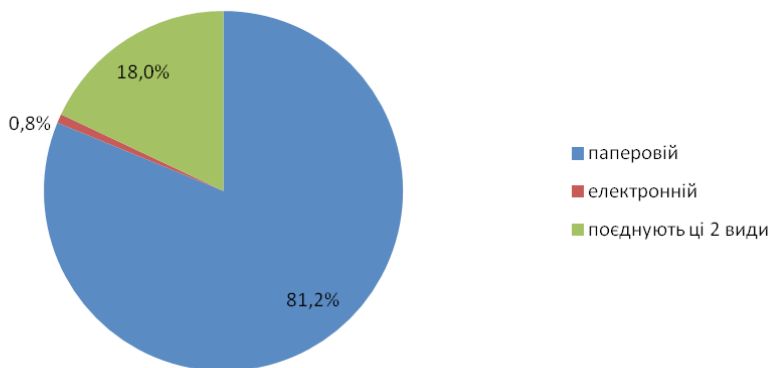
Більшість опитаних респондентів надають перевагу паперовій книжці (81,2%) і тільки (0,8%) електронній, 18,0% бібліотекарів – стверджують, що поєднують ці два види. Це свідчить про те, що серед дитячих бібліотекарів традиційна книжка популярніша за електронну.

Цікава думка одного із респондентів: «Я сама отримую величезне задоволення від читання друкowanej книжки. А яка радість, коли мій маленький синочок гортає сторінки, розглядає ілюстрації у книжці, вчиться читати. Ось тому, такого живого спілкування з паперовою книжкою не замінить жодна електронна».

Видавці та компанії, що виробляють електронні книжки, покладають великі надії на цифрове майбутнє книжкової індустрії. Однак, незважаючи на усі переваги, на сьогодні електронним книжкам поки що не вдається забрати у паперового конкурента значну частину ринку.

Імідж кожної бібліотеки створюється її кадрами, головними якостями яких є не тільки професіоналізм та інтелект, але й креативність, працездатність, постійний пошук нових форм і методів роботи. Від професійної позиції бібліотечних фахівців залежить успіх та престиж бібліотеки.

Якій книжці Ви надаєте перевагу

Щоб зберегти належну роль в культурному просторі, спеціалізовані бібліотеки України для дітей шукають нові способи професійної життєдіяльності, переглядають свої функції, пристосовуються до вимог часу. Оновлюються і модифікуються традиційні форми бібліотечного обслуговування, запозичується досвід інших бібліотек, шкіл, позашкільних закладів, застосовуються інноваційні, нетрадиційні форми роботи з користувачами, які піднімають престиж дитячого читання, виховують справжнього читача з раннього дитинства.

Респондентами названі найбільш ефективні форми роботи з популяризації літератури. Серед них традиційні:

- Книжкові виставки (27,4%);
- Презентації (22,7%);
- Літературні вікторини (14,0%);
- Огляди літератури (13,7%);
- Ігрові заходи (13,3%) ;
- Зустрічі з письменниками, видатними людьми краю (13,0%);
- Літературні конкурси (10,6%);
- Бесіди (6,3%);
- Літературні подорожі (5,5%);
- Голосні читання (4,5 %);
- Літературні години (4,3%);
- Театралізовані свята (4,3%);
- Акції, в тому числі вуличні (3,2%);
- Екскурсії (2,9%);
- Індивідуальні форми роботи (2,7%);
- Віртуальні подорожі (2,5%);
- Лялькові вистави (2,1%);
- Бібліотечні уроки (1,9%);
- Літературні калейдоскопи (1,6%);
- Літературні вечори (1,6%);
- Літературні знайомства (1,4%);
- Літературні фестивалі(1,3%);
- Дні інформації (1,1%);
- Дні нової книжки (1,1%);
- Літературні посиденьки (0,6%).

Ефективність роботи дитячої бібліотеки значною мірою залежить і від запровадження інновацій і вимагає високого рівня як професійної підго-

товки бібліотекарів, так і відповідальності за результати їх впровадження. Респонденти підтвердили, що саме інновації, які виходять за межі сталих традицій виводять професійну діяльність на якісно новий рівень.

Серед інноваційних форм роботи бібліотекарями названі:

- Квести (11,3%);
- Книжкові інсталяції (5,2%);
- Флешмоби (5,0%);
- Електронні книжкові виставки (5,0%);
- Буктрейлери (4,3 %);
- Інтерактивні читання (1,9%);
- Бібліофреши (1,3%);
- Буккорсинги (1,1%);
- Бібліошоу (0,6 %);
- Бібліодесанти (0,6 %);
- Бібліопікніки (0,3 %).

Фахівці бібліотек переконані, для того, щоб зробити дитячу бібліотеку привабливою для користувачів необхідно вдало поєднати всі ті інноваційні форми, які на сьогодні існують в бібліотеках, а також розробити нові, нестандартні підходи до вирішення питань підтримки і стимулювання дитячого читання. Час формує нове покоління читачів. А бібліотека, як центр виховання культури, залишається надійним засобом підготовки дітей до життя в інформаційному суспільстві.

Економічні труднощі, які переживає наша країна за останні роки, вплинули і на базовий потенціал дитячих бібліотек. Вони шукають своє місце на ринку інформаційних, дозвіллевих та соціальних послуг і тому, більшість із них давно і успішно розвивають такий напрям роботи як фандрейзинг, впроваджуючи платні послуги, шукаючи різні способи отримання додаткового позабюджетного фінансування за рахунок благодійництва, спонсорства, меценатства.

Одним із напрямів фандрейзингової діяльності стали гранти, що надаються міжнародними і вітчизняними благодійними фондами фізичним особам, некомерційним організаціям, до яких відносяться і бібліотеки на реалізацію соціальних проєктів, благодійних програм, на інші суспільно корисні цілі.

Останнім часом все більше бібліотек в нашій країні стикаються з необхідністю писати заявки на гранти. Адже саме за допомогою грантів здійснюється необхідна підтримка проєктів, які відіграють важливу роль в роботі бібліотеки. Гранти дозволяють бібліотекам, які не отримують

ють достатнього фінансування з боку держави, створити належні умови для якісного функціонування, отримати комп'ютерну та офісну техніку, а їхні користувачі – безкоштовний доступ до Інтернету, а також поповнити бібліотечні фонди книжками та періодичними виданнями.

Важливою умовою надання гранту є не лише озвучення конкретної проблеми, яку треба вирішити бібліотеці, а й представлений алгоритм її вирішення, очікуваний результат та обґрунтована потреба в коштах.

На жаль, тільки 5% респондентів стверджують, що протягом останніх 3-х років взяли участь у написанні грантових програм. Серед них:

– участь у проектах «Жива сучасна бібліотека», «Дитячий простір», «Поліція і спільнота, інтеграція через діалог», «Відповідальне батьківство»; «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках», «Сонячні вікна для сонячної бібліотеки», «Простір щасливої родини», «Кімната першої дитячої книги», проект мікрогрантів «Дні Європи в Україні-2016» та ін.

3,2% учасників дослідження відповіли, що отримали гранти:

- Перемога у конкурсі УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках» (2016р. Запоріжжя);
- Національна програма соціальних інвестицій «Україна – житниця майбутнього» від компанії Монсанто – проект «Бібліотека – громада: відкритий простір» (2015р. Черкащина);
- Бібліоміст (2015р. Черкаси);
- Відкриття пункту Європейської інформації (2016р. Житомир);
- Регіональні піар-офіси сучасних бібліотек (2014р. Житомир);
- Грант WOA (2016р. Херсон);
- Грант від ГО «Захист» (2014р. Херсон);
- Комп'ютеризація бібліотеки (2013р.), дитячий розважальний комплекс (2015р.) (Вінниця);
- Інформаційний ярмарок «Знай про Європу більше» (2016 р. Волинь);
- Екран, килимок, конструктори (2016р. Кропивницький);
- «Майстерні міста 2016», «Бібліотечний Оскар» – премія EIFL-RLIP за послуги, що сприяють грамотності (Львів);
- Програма Active Citirens (2015р. Кропивницький).

Респонденти назвали благодійні фонди, які фінансували грантові проекти дитячих бібліотек України. Серед них:

- Благодійний Фонд Білла та Мелінди Гейтс, в рамках якого діяла програма «Бібліоміст» (2009-2014 роки). Метою цієї програми була роз-

будова сучасної системи публічних бібліотек в Україні. Особливо заохочувалися проекти, в рамках яких бібліотека працювала б з тією групою населення, яка наразі не відвідувала бібліотеку та проводила б заходи поза межами бібліотеки і позиціонувала себе як інноваційна установа і пропонувала б нові послуги користувачам;

- Фонд «Монсанта» (1 вересня 2014 р. – 31 серпня 2015 р.) реалізував соціальний проект УБА «Бібліотека – громада: відкритий простір», метою якого було створення сучасних центрів суспільної активності і яким було передбачено обладнання сільських бібліотек комп'ютерною та офісною технікою, поповнення бібліотечних фондів літературою, періодикою та іншими інформаційними ресурсами;
- З вересня 2015 року Українська бібліотечна асоціація розпочала реалізацію проекту «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках». Проектом передбачається розширення мережі центрів європейської інформації (ЦЄІ), створених на базі більшості ОУНБ, і відкриття в містах і районах по всій Україні пунктів європейської інформації (ЄІ), інформаційно-методичне забезпечення бібліотекарів щодо їх діяльності та активізацію роботи бібліотек з популяризації європейських цінностей. Ряд дитячих бібліотек України взяли участь у цьому проекті і отримали кошти на їх реалізацію.

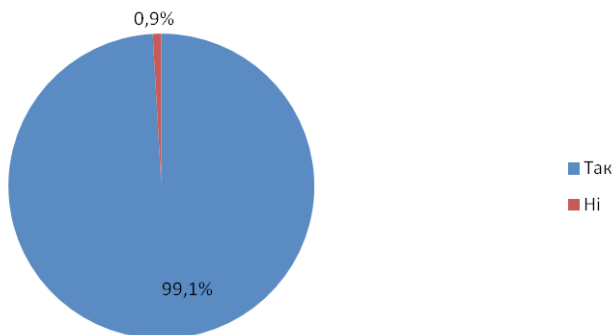
Участь у конкурсі ідей і проектів – справа не проста, адже пошук гранту вимагає навичок в області маркетингу, досвіду з управління проектами, тому бібліотечним фахівцям необхідно ретельніше підходити до цієї справи, пробувати свої сили в розробці грантів і виборювати їх для потреб бібліотек.

Насичена та багатопрофільна бібліотечна робота вимагає безперервного професійного розвитку, який включає в себе процес навчання та вдосконалення фахових компетентностей і дає змогу бібліотекарю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його трудової діяльності. Професійний розвиток фахівців дитячих бібліотек передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання.

Завданням дослідження було визначити, які форми роботи в системі підвищення кваліфікації, на думку бібліотекарів, є найефективнішими, дізнатися якої професійної допомоги потребують фахівці дитячих бібліотек. Серед чинників, які впливають на підвищення кваліфікації

бібліотечних фахівців є розвиток комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, суттєве ускладнення та інтелектуалізація бібліотечної роботи, необхідність ефективного засвоєння бібліотекарями інноваційних досягнень дитячих бібліотек.

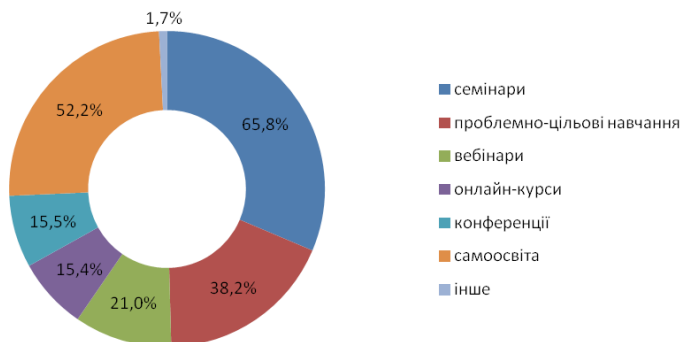
Чи відчуваєте Ви потребу у поповненні професійних знань?

Результати дослідження вказують на небайдухе ставлення респондентів до своєї роботи та прагнення до підвищення фахового рівня. Релевантність відповідей сягає 99,1%, саме стільки респондентів відповіли, що відчувають потребу у поповненні професійних знань і тільки 0,9 % таких знань не потребують.

Отримано 1303 відповіді респондентів, деякі з опитаних бібліотекарів надали дві і більше відповідей.

Форми удосконалення професійних знань

За результатами дослідження можна стверджувати, що основними джерелами поповнення та удосконалення професійних знань бібліотекарів є:

- семінари (65,8%);
- самоосвіта (52,2%);
- проблемно-цільові навчання (38, 2 %);
- вебінари (21,0%);
- конференції (15,5%);
- онлайн – курси (15,4%);
- інші (1,7%).

Серед інших форм названі – тренінги, обмін досвідом із іншими бібліотеками, здобуття 2-ї вищої освіти на пільгових умовах, взаємовізити до бібліотек, круглі столи, курси комп'ютерної грамотності, практики на базі сучасних передових бібліотек та ін.

Із названих форм підвищення кваліфікації пріоритетною залишаються семінари (65,8%). Основною метою цих навчань є глибоке вивчення інформаційно-бібліотечного досвіду, його теоретичне узагальнення і вироблення практичних рекомендацій. Під час цієї форми навчань фахівцями здобуваються додаткові знання, вміння, навички, підвищується професійна компетентність і поглиблюється прагнення якісного виконання своїх професійних обов'язків та подальшого кадрового зростання.

Респонденти зазначили, що у практиці підвищення кваліфікації бібліотекарів все активніше використовуються нові форми – вебінари (21,0%), онлайн – курси (15,4%), які організуються за допомогою web-технологій в режимі прямої трансляції. Зв'язок між учасниками та тренерами підтримується через Інтернет, а після завершення заходу залишається запис навчань, який також можна використовувати у подальшій роботі.

Вагоме місце, на думку респондентів, займає самоосвіта (52,2 %), яка передбачає цілеспрямовану й планомірну, безперервну й усвідомлену самостійну роботу, спрямовану на підвищення своєї професійної кваліфікації протягом усієї практичної діяльності. Підвищуючи свою кваліфікацію бібліотекарі отримують інформацію, яка має не тільки теоретичну, а й практичну значимість. Відповіді опитаних підтверджують, що фахівці бібліотек досить непогано володіють комп'ютерними технологіями і застосовують їх в процесі самоосвіти.

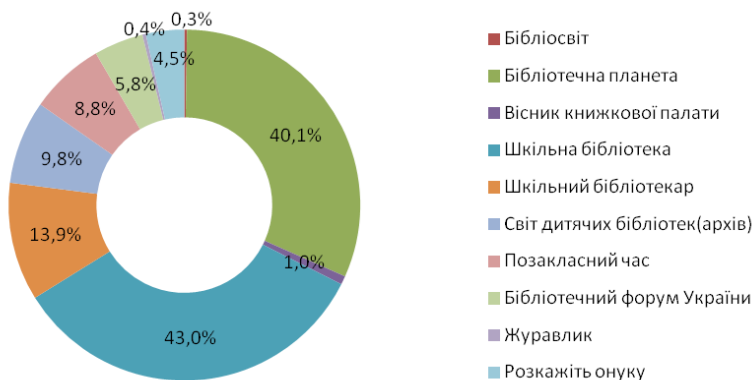
Отримані результати дослідження дозволили зробити певні висновки щодо професійного рівня респондентів. Слід відмітити, що бібліотекарі чесно вказали на недостатній рівень їхніх власних професійних знань, що актуалізує проблему підвищення кваліфікації кадрів, зокрема пошуку та запровадження нових ефективних форм підвищення кваліфікації фахівців дитячих бібліотек.

Віртуальною платформою для професійного зростання та ознайомлення з творчими доробками бібліотек для дітей має стати нині діючий проект «Електронна бібліотека методико-бібліографічних матеріалів», запроваджений у 2015 році. Опубліковані видання електронної бібліотеки становлять багатоаспектний репертуар бібліографічної продукції для дітей та організаторів дитячого читання, а також окреслюють узагальнення значимої методичної, соціологічної, консультативної роботи з різноманітних питань обслуговування дитячого населення України.

Професія бібліотекаря вимагає глибокої обізнаності з усіма складовими її діяльності, систематичного поповнення знань, постійного ознайомлення з новинками фахової літератури та періодичних видань. Респонденти підтвердили, що стежать за публікаціями у фахових журналах, знайомляться з матеріалами, які повідомляють про зміни, що відбуваються в бібліотечній галузі, розглядаються важливі практичні проблеми пов'язані з обслуговуванням користувачів, пропонуються інноваційні форми роботи з ними тощо.

Тому головними мотивами звернення дитячих бібліотекарів до професійної літератури є особисте підвищення кваліфікації, прагнення

Використання фахової періодики

бути в курсі новинок та ознайомлення і застосовування у своїй роботі досвіду інших бібліотек.

Опитування показало, що серед української фахової преси лідерами є журнали: «Шкільна бібліотека» (43,0%), «Бібліотечна планета» (40,1%), «Шкільний бібліотекар» (13,9%), «Світ дитячих бібліотек» (архів) (9,8%), «Бібліотечний форум України» (5,8%), «Вісник книжкової палати» (1,0%), «Бібліосвіт» (0,3%).

Бібліотекарі вказали, що у своїй роботі використовують і освітянські періодичні видання: «Позакласний час» (8,8%), «Розкажіть онуку» (4,5%), «Журавлик» (0,4%)

Але, на жаль, перераховані назви журналів і кількість фахівців, які ними користуються вказують на досить обмежене коло читання фахової періодики. Це може свідчити як про недостатню передплату професійних періодичних видань в дитячих бібліотеках, так і про певну пасивність самих фахівців з пошуку ділової інформації.

Разом з тим, респонденти вказали, що застосовують можливості всесвітньої мережі Інтернет та електронні ресурси бібліотек для отримання нових фахових знань. А саме:

- Сайти обласних бібліотек (36,9%);
- Бібліотечні блоги (13,7%);
- Бібліотека у форматі Д (11 %);
- Бібліотечний вісник (6 %);
- Бібліотечному фахівцю (4,1%);
- Бібліотечний інформаційно - освітній портал (1,8%);
- Барабука (1,3%);
- Пан Бібліотекар (1,1%);
- Творчість та інновації в українських бібліотеках (1,3%);
- Бібліотечна планета (0,6%);
- Ключ (0,4 %);
- Сайт УБА (0,3%);
- Інші- (0,6%).

Отримана інформація показує ступінь використання електронних ресурсів бібліотек для власного професійного росту. Відрадно, що серед більшої половини опитаних (50,6%) популярні сайти та блоги як НБУ для дітей так і обласних та районних бібліотек для дітей. Інтернет став джерелом професійної інформації для значної частини бібліотекарів. 11% опитаних читають спеціалізований журнал для працівників дитячих бібліотек «Бібліотека у форматі Д».

Дослідження підтвердило, що у сфері професійного читання бібліотекарі прагнуть отримувати інформацію, яка має практичну значимість.

Невід’ємним елементом демократії та громадянського суспільства є громадські організації, які створюються з метою реалізації та захисту громадянських, політичних, економічних, соціальних, культурних, регіональних, релігійних, професійних прав своїх громадян.

На сьогодні в країні, відповідно до Закону України «Про громадські об’єднання» (2013), діє досить широка мережа громадських організацій, яка охоплює практично всі сфери суспільного життя. Бібліотечні фахівці теж намагаються не стояти осторонь цієї діяльності. Членами громадських організацій назвали себе 29,8% респондентів, а саме:

- УБА – (19 %);
- Українська асоціація працівників бібліотек для дітей – (3,4%);

Серед інших (7,4%): громадські організації «Союз українок», «Перлина», «Просвіта», «Перспектива», «Мистецька Бобринеччина», «Однодумці», «Ми плюс», «Волонтери Вижниці», «Пектораль», «Спілка жінок Звенигородщини», «Миколаївське регіональне відділення УБА», «Спілка угорських бібліотекарів», «Асоціація бібліотекарів Закарпаття», «Дніпропетровська бібліотечна асоціація», «Фонд громади міста Олешки ім. Софії Фальц-Фейн», «Єдиний Щит», «Асоціація бібліотек Вінничини» та ін.

Дослідження також підтвердило, що участь дитячих бібліотекарів у діяльності громадських організацій досить незначна. Так, 70,2% респондентів заявляють про неналежність до жодної з громадських організацій чи рухів. Причинами громадської пасивності, на жаль, є недостатня інформованість про існуючі громадські організації, пасивність самих організацій щодо інформування громадян та їх залучення до своєї діяльності, зайнятість населення повсякденними проблемами виживання, несприйняття громадських організацій як дієвого інструменту захисту прав своїх громадян. Громадські організації, щоб отримати підтримку у суспільстві, мають довести свою необхідність, водночас громадяни повинні це усвідомити.

Як показало дослідження, бібліотекарі в цілому задоволені умовами своєї праці. 18,7% респондентів підтвердили, що не мають труднощів у роботі.

Учасники дослідження загалом відмітили, що невіршеними залишаються питання технічного оснащення деяких дитячих бібліотек, зокрема сільських комп’ютерною технікою, що не дає змоги частині бібліотекарів оволодіти новими технологіями та використовувати їх у своїй роботі.

Респонденти назвали труднощі, з якими зустрічаються у процесі роботи, а саме:

- недостатня кількість книжок сучасних авторів – 22,5%;
- відсутність коштів на поповнення книжкового фонду – 19,8%;
- брак коштів на придбання технічних засобів – 10,4%;
- недостатня кількість літератури за шкільною програмою – 8,3%;
- застаріла матеріально – технічна база – 4,8%;
- застаріла комп'ютерна техніка – 5,3 %;
- відсутність комп'ютерної техніки – 3,2 %;
- відсутність технічних засобів – 16%;
- недостатнє володіння комп'ютерними процесами – 1,9%;
- відсутність мультимедійного обладнання – 1,6%;
- недостатня підтримка влади – 1,1%;
- холодне приміщення – 0,6%;
- недостатність фахової літератури – 0,5%.

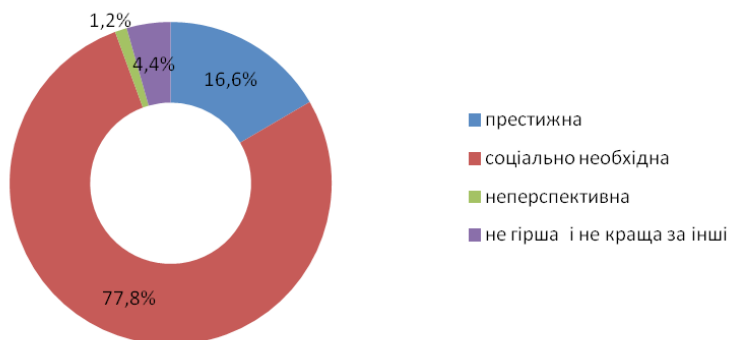
Серед негативних аспектів роботи фахівці виділяють відсутність капітального ремонту в бібліотеках, старе, некомфортне приміщення, низька заробітна плата, незадовільні умови праці, відсутність автоматизованих бібліотечних процесів, пасивність користувачів, відсутність фінансування масових заходів, брак кваліфікованих молодих спеціалістів, небажання школи в співпраці, загроза закриття закладу, інертність суспільства, небажання читати, відсутність Інтернету в бібліотеці, брак літератури шрифтом Брайля, відсутність періодичних видань. Сільські бібліотекарі вказують на відсутність нових надходжень, а також незадовільні умови праці (холодні приміщення).

Болючу відповідь отримано від респондента однієї з районних бібліотек: «На жаль, у нас і досі залишаються застарілі стелажі, меблі, недостатньо сучасних зручностей, гарного дизайну, ігрових кімнат та багато іншого. Змінився і читач бібліотеки – його смаки, ставлення до книги і читання. А дуже хочеться, щоб бібліотека стала улюбленим і бажаним місцем перебування підростаючого покоління, адже все, що ми зробимо для наших дітей, впливатиме на майбутнє країни».

Бібліотекарі не втрачають надії, що з поліпшенням матеріально-технічної бази бібліотек зросте престиж їхньої професії. Адже погано оснащені бібліотеки навряд чи можуть успішно виконувати свої інформаційні функції і конкурувати з іншими закладами. Сучасні бібліотеки для дітей, щоб бути затребуваними користувачами, повинні постійно

змінюватися, модернізуватися, надавати свої послуги на якісно новому рівні. Все це допомагає бібліотекам залучати нових користувачів, активно популяризувати бібліотеку і читання, сприяє популяризації бібліотечної професії серед молоді, підростаючого покоління. Надзвичайно важливим є питання створення позитивного образу самого бібліотекаря, бо від враження, яке вони справляють на користувачів залежить статус і роль бібліотеки в суспільстві. Своєю роботою бібліотека повинна довести, що вона необхідна суспільству.

Соціальна значущість професії бібліотекаря

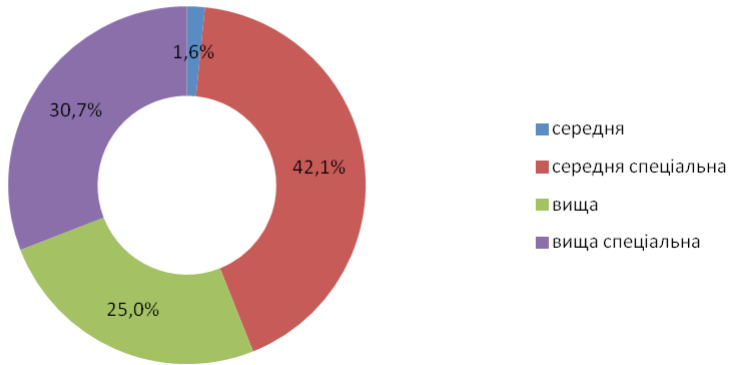

Результати дослідження засвідчили, що (77,8%) респондентів назвали професію бібліотекаря соціально необхідною; (16,6%) престижною; (4,4%) не гіршою і не кращою за інші; неперспективною (1,2%).

Отримано й інші відповіді: потрібна як культурний розвиток суспільства; цікава, творча, потрібна і батькам і дітям.

Опитування фахівців показало, що професія бібліотекаря серед них вважається соціально необхідною, але не престижною і, провиною в цьому слід вважати прорахунки в соціально-культурній політиці держави, незнання людьми конкретики спеціальності бібліотекаря. Держава повинна все робити для того, щоб зацікавити своїх громадян соціально важливими професіями, а самі бібліотекарі своєю якісною роботою мають показувати, що престижною і високооплачуваною може бути і професія бібліотекаря.

Освіта

Загальновідомо, що рівень культури та освіти бібліотекаря впливає на роботу закладу, на пошук нових форм і методів роботи з книжкою. Під час дослідження також було проаналізовано кадровий склад респондентів за освітою. Слід відзначити, що більшість дитячих бібліотек забезпечені кваліфікованими фахівцями, які свідомо у свій час вибрали професію бібліотекаря. За результатами дослідження, спостерігається досить високий освітній рівень усіх його учасників.

Так, 72,8% фахівців здобули вищу та середню освіту в профільних навчальних закладах. Із них: 30,7% – мають вищу та 42,1% середню спеціальну освіту. Вони добре знають літературу, володіють знаннями, вміннями і навичками роботи з дітьми і готові до постійного підвищення свого фахового рівня.

Загалом, 55,7% опитаних респондентів мають вищу освіту. Загальну середню освіту мають лише 1,6 % бібліотекарів – це переважно бібліотекарі районних та сільських бібліотек для дітей. 4 респонденти в анкетах не вказали свій рівень освіти.

Слід відзначити, що фахівці, які в роки незалежності здобули освіту в профільних навчальних закладах мають високу професійну підготовку, володіють сучасними комп'ютерними технологіями, методикою згорання та переробки інформації, вміють оперувати інформаційними масивами, створювати бази даних різноманітних за проблематикою інформаційних ресурсів. Вони добре знають методи вивчення та форми

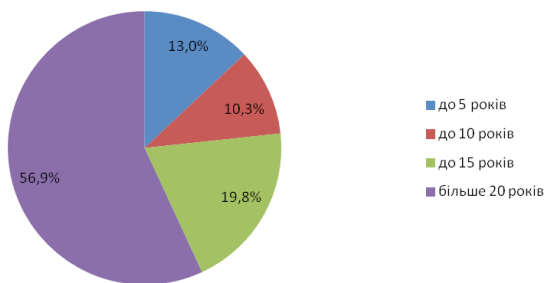
задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотек, організацію та надання в користування інформаційних ресурсів, у тому числі і міжнародних, вміють застосовувати програмні засоби і здійснювати бібліотечно-бібліографічне обслуговування як в традиційному режимі, так і із застосуванням інноваційних технологій; впроваджувати принципи менеджменту і маркетингу, управляти ресурсами бібліотеки. На таких фахівцях тримається і надалі буде триматися бібліотечна галузь.

У суспільстві побутує думка, що в бібліотеці може працювати будь-хто не маючи фахової освіти, що тут не потрібні ні підготовка, ні спеціальні знання отримані в спеціалізованих навчальних закладах. На жаль, необов'язковість бібліотечної освіти – чинник, що знижує престиж професії. Тому в бібліотечній галузі необхідно закріпити умови, згідно з якими фахівець, який не має профільної освіти, зобов'язаний її отримати шляхом навчання на заочних відділеннях спеціалізованих навчальних закладів культури, після чого він зможе отримувати рівну з професіоналами заробітну плату.

Важливим фактором оцінки кадрового складу є стаж роботи працівників. Це засвідчує і стабільність кадрів, і їх досвідченість. Так, у відсотковому відношенні це виглядає наступним чином: 13,0% – (стаж роботи до 5 років); 10,3% – (стаж роботи до 10); 19,8% – (стаж роботи до 15); 56,9% – (стаж роботи більше 20 років).

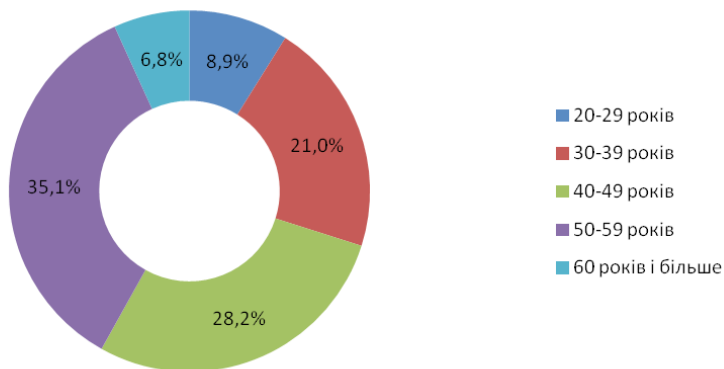
Одержані результати дослідження дозволяють зробити висновок про те, що 56,9% опитаних мають великий досвід роботи в бібліотеці – більше 20 років, а це свідчить про відносну стабільність колективу, особливо його старшого покоління.

Стаж роботи у бібліотеці

У процесі дослідження була проаналізована і вікова характеристика бібліотечних фахівців.

Вік респондентів

Бібліотекарі до 30 років складають – 8,9 %;
від 30 до 40 років – 21,0%;
від 40 до 50 років – 28, 2%;
від 50 до 60 років – 35,1%;
понад 60 років – 6, 8 %.

Аналіз показав малий відсоток впливання молодих спеціалістів у кадровий склад бібліотек для дітей. На думку соціологів, будь-який трудовий колектив, у т. ч. бібліотечний, буде життєздатним, якщо в ньому підтримуватиметься рівновага вікових пропорцій персоналу, тому молоді бібліотекарі віком до 35 років мають становити 35 – 40%. Тому зараз актуальним питанням має стати омоложення колективу дитячих бібліотек.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що рівень професійної компетенції бібліотекаря спеціалізованої бібліотеки для дітей досконало вивчено та проаналізовано. Бібліотекар ХХІ століття – це розумна, креативна, високоосвічена людина, яка зберігає і продовжує традиції вітчизняної бібліотечної справи, сприяє розвитку бібліотечної науки і практики, добре володіє педагогічною майстерністю, основами психології читачів, орієнтується в різноманітті видавничої продукції, впроваджує в роботу прогресивні технології, ефектив-

ні інноваційні форми і методи роботи. Професійна компетентність бібліотекаря є динамічним феноменом, систематичне оновлення якого зумовлене змінами в суспільно-політичному житті країни, в стратегічних напрямках бібліотечної сфери, проблемами, що впливають із особистого досвіду кожного бібліотекаря. Професійна компетентність та творчість дитячого бібліотекаря – запорука ефективного функціонування бібліотеки. Оволодіти професійною майстерністю може кожен бібліотекар за умови цілеспрямованої роботи над собою. Вона формується на основі практичного досвіду, а також постійного вдосконалення своєї фахової компетентності спрямованої на саморозвиток і самовдосконалення.

Результати дослідження сприятимуть розробці нових напрямів підвищення професійної компетентності бібліотекарів спеціалізованих бібліотек України для дітей. На ринку праці пропонуватимуться перспективні професії, які відповідно до професійного стандарту, що включає затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Порядок розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Національного агентства кваліфікацій.

Сьогодні бібліотеки потребують фахівців відповідної кваліфікації:

- менеджер бібліотечно-інформаційної справи;
- менеджер інформаційно-комунікаційних технологій;
- фахівець з документознавства та інформаційної діяльності;
- аналітик бібліотечно-бібліографічної справи.

У зв'язку з цим варто говорити про нову роль бібліотекаря – не тільки як основного популяризатора літератури, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора у роботі з користувачами-дітьми. Справжній бібліотекар завжди є людиною, яка постійно навчається і завдяки цьому відкриває в собі нові можливості, реалізує їх під час виконання своїх професійних обов'язків. Він живе життям своєї країни і усіма засобами бібліотечної роботи сприяє розквіту і популяризації національної культури, збереженню духовних цінностей народу.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
БІБЛІОТЕКАРЯ ДИТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ
Підсумки регіонального соціологічного дослідження
Бюлетень соціологічної служби. Випуск 29.

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Н.М. Школа.
Науковий редактор Т.М. Турбаніст.
Літературний редактор В.Я. Полисаєва.
Комп'ютерна верстка Н.В. Ярчак.
Підписано до друку 26.12.2017 р.
Зам. № 21. Наклад 35 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Януша Корчака (Баумана), 60,
м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Януша Корчака (Баумана), 60,
м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua